

Saksbehandler:
Lise Brit Haugen, telefon: 33 34 81 55
Dokumentsenteret

Selvkostfond vann, avløp, slam, renovasjon og feiing - en vurdering ved etablering av nye Tønsberg kommune

Utvalg	Møteddato	Saksnummer
Utvalg for nærings- og samfunnsutvikling	09.05.2019	031/19
Formannskapet	13.05.2019	038/19
Bystyret		

Rådmannens innstilling

Selvkostfondene vann, avløp, renovasjon, slam og feiing i Re og Tønsberg kommuner vurderes å ha en tilfredsstillende balanse pr 1.1.2020, uten ytterligere tiltak.

09.05.2019 Utvalg for nærings- og samfunnsutvikling:

Møtebehandling:

Rådmannens innstilling enstemmig vedtatt.

Etter dette fattet UNS følgende vedtak:

UNS- 031/19 Vedtak:

Selvkostfondene vann, avløp, renovasjon, slam og feiing i Re og Tønsberg kommuner vurderes å ha en tilfredsstillende balanse pr 1.1.2020, uten ytterligere tiltak.

Sammendrag:

Fellesnemnda for nye Tønsberg kommune behandlet saken i møte 10.04.2019, sak 25/19, og fattet slikt vedtak:

FTK- 025/19 Vedtak:

1. Selvkostfondene vann, avløp, renovasjon, slam og feiing i Re og Tønsberg kommuner vurderes å ha en tilfredsstillende balanse pr 1.1.2020, uten ytterligere tiltak.
2. Saken behandles videre i formannskap og kommunestyre i Re og formannskap og bystyre i Tønsberg.

Bakgrunn for saken:

KMD har avgitt veiledende uttalelser om behandling av dette området ved kommunesammenslåinger når det gjelder avgiftsnivået, ulike dekningsgrad og bruk/størrelse på selvkostfond på områdene.

Det er et av punktene på bl.a. Norges Kommunerevisorforbunds liste over sjekkpunkter ved kommunereformen.

Fakta grunnlag:

Mange spørsmål ved kommunesammenslåing er ikke løst via lov og forskrift. Kommuner har forespurt KMD om behandling av ulikheter på selvkostområdene.

På forespørsel gav KMD følgende svar:

«Dersom kommuner som slår seg sammen, har forskjellig avgiftsnivå og/eller selvkostgrad (f.eks. hvis en kommune har vedtatt at gebyrinntektene skal dekke 100 pst. av selvkost, mens den andre kommunen har vedtatt at gebyrinntektene skal dekke 80 pst.), må det ved sammenslåingstidspunktet avtales felles satser.

Generelt kan kommunen differensiere avgiftsnivået ut fra innbyggernes bruk av tjenestene, men ikke ut fra geografi. Adgangen til å differensiere gebyrene innad i kommunen vil avhenge av hjemmelsgrunnlaget for det enkelte gebyret.

I prinsippet skal gebyrene dekke kostnadene for tjenestene som innbyggerne har fått, og innbyggere i en kommune skal ikke subsidiere innbyggerne i en annen. Kommuner som skal slå seg sammen, bør derfor ta sikte på at selvkostfondene ved sammenslåingen er like i størrelse, relativt sett. F.eks. kan fondene bygges ned mot null i årene fram mot sammenslåingen. Dette ble bl.a. gjort i sammenslåingen mellom Inderøy og Mosvik.»

Re og Tønsberg har begge vedtatt 100% selvkost på alle selvkostområdene. Dette vedtaket må videreføres i ny kommune.

Gebyrene for en normalbolig har utviklet seg slik gjennom 2016-19 for de to kommunene, basert på en normalbolig som ikke har slamtømming.

Re kommune , årsgebyr eksl. Mva for en normalbolig	2 016	2 017	2 018	2 019	Endring i kr	%
Slam, 4 m3	208	251	137	928	791	577 %
Avløp	3 453	3 568	3 300	5 848	2 548	77 %
Vann	2 365	2 608	3 106	4 134	1 028	33 %
Renovasjon	2 039	2 039	1 692	1 543	-149	-9 %
Feiing	327	359	365	354	-11	-3 %
Sum eksl mva normalbolig uten slam	8 184	8 574	8 463	11 879	3 416	40 %
Sum 2019 inkl mva				14 849		

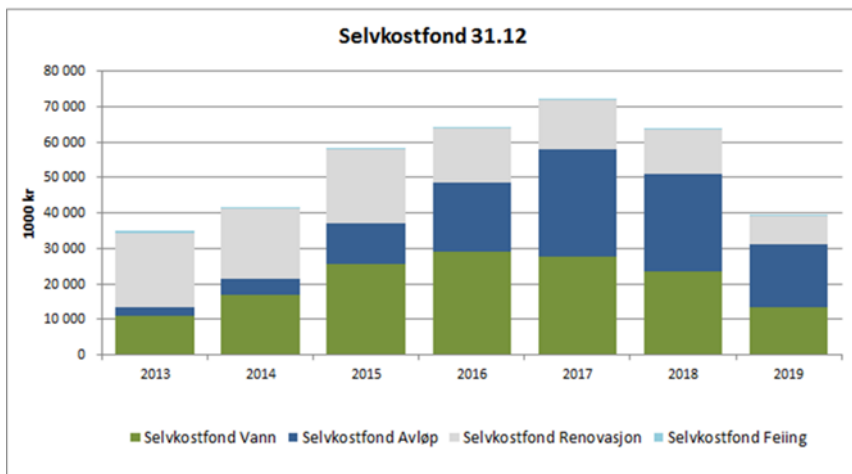
Tønsberg kommune , årsgebyr eksl. Mva for en normalbolig	2 016	2 017	2 018	2 019	Endring i kr	%
Slam, 4 m3	1 078	1 056	968	1 006	38	3,9 %
Avløp	4 427	4 428	4 604	4 725	121	2,6 %
Vann	2 499	2 598	2 624	2 704	80	3,0 %
Renovasjon	2 374	2 461	2 479	2 545	66	2,7 %
Feiing	471	471	461	489	28	6,1 %
Sum eksl mva normalbolig uten slam	9 771	9 958	10 168	10 463	295	2,9 %
Sum 2019 inkl mva				13 079		

De kommunaltekniske gebyrene er dermed kr 1.770,- høyere pr år i Re enn i Tønsberg. I Re har gebyrene vært lavere enn i Tønsberg årene 2016-18 og hatt moderate økninger. Slamtømming er økt sterkt i Re for 2019, men har vært svært lavt tidligere.

Selvkostfondene har da utviklet seg ulikt i de to kommunene. Re kommune har i større grad enn Tønsberg bygd ned selvkostfondene. Når innbyggerne har betalt inn for lite etter vedtatt selvkost fremkommer det kun som en memoria, en merknad i regnskapet om hva kommunen har til gode, og det motregnes mot kommende års merinnbetalinger før avsetninger til selvkostfond. Re forventes å ha 0,2 mill.kr til gode fra innbyggerne pr 1.1.20 selv med sterk økning i gebyrene. Det forventes sterk kostnadsvekst, bl.a. fra Tønsberg renseanlegg.

Re kommune Selvkostfond VAR i hele 1000 kr	2 014	2 015	2 016	2 017	2 018	2 019
Avløpsfond 31.12.	149	1 875	2 326	1 501	-1 653	-102
Vann fond 31.12.	990	1 912	1 024	-661	-1 365	-96
Renovasjonsfond 31.12.	5 208	5 420	5 526	4 097	2 664	0
Slamfond 31.12.	420	583	583	306	-348	6
SUM FOND SELVKOST 31.12.	6 347	9 207	8 876	4 937	-354	-198

Tønsberg kommune har vektlagt mer stabilt høyere nivå på gebyrene og i år med mindre utgifter avsatt dette. Selvkostfondene i Tønsberg forventes å utgjøre 39 mill.kr ved inngangen til ny kommune.

Slam og feiing	Tønsberg	Re	Sum
Innbyggere	45 360	9 621	54 981
Fond slam pr 2018 i hele 1000 kr	196	108	304
Fond feiing pr 2018 i hele 1000 kr	153	95	248

På områdene slam og feiing har begge kommuner pr 2018 noen mindre fond. Dette er ikke fordelt ned på abonnenter.

Rettslig grunnlag:

Inndelingslova av 15. juni 2001

Meldingsdelen i kommuneproposisjonen 2015; Kommunereform

Forholdet til kommuneplanen:

Vurderinger:

Utgangspunktet er at innbyggere i en kommune ikke skal subsidiere innbyggere i en annen. Derav følger at selvkostfondene, som innbyggernes midler, skal være relativt like ved sammenslåing. Relativt like må bety omregnet pr innbygger eller bruker av tjenesten.

Evt. ulikheter kan ikke løses ved ulike gebyrsatser etter sammenslåing eller f.eks. ved ulike ulike selvkostgrad for ulike deler av ny kommune.

Re kommunestyre kunne velge å omdefinere deler av fritt drifts(buffer)fond til selvkostfond. Men da vil kommunen ta midler fra alle innbyggerne og gi til kun abonnentene. Det vil da svekke den nye kommunens evne til å gi tjenester til alle og er derfor ikke ønskelig.

Tønsberg bystyre kan vedta en ekstraordinær utbetaling fra selvkostfondene for å komme nærmere en nullsituasjon for Tønsberg. Da en står foran store investeringer på området med økte gebyr fremover, vil dette vil gi sterkere gebyrøkninger fremover i tid.

Muligheten for økning av gebyrene ut året i Re for å øke fondene til 1.1.20 fremstår ikke som ønskelig, da det er allerede vedtatt en samlet økning i de kommunaltekniske gebyrene på 40 % fra 2018 til 2019 i Re.

Fondene bør være relativt like.

Selvkostfondene i Re for vann, avløp og renovasjon burde vært på ca 5,6 mill.kr for å være helt like pr abonnent. Det fremgår av tabellen under som beregner at for vann skulle Re

hatt 1,65 mill.kr, avløp 2,2 mill.kr og på renovasjon 1,7 mill. kr i selvkostfond.
 Det er ikke foretatt slike vurderinger på de mindre områdene slam og feiing, men det ville redusert avviket i Re's favør noe basert på forskjell i antall innbyggere.

Selvkostfond , alle beløp i hele 1000 kr			
Vann	Tønsberg	Re	Sum
Abonnenter	18 042	2 238	20 280
Fond	13 343	-	13 343
Fond pr abonnent	0,740	-	0,66
Re på nivå med Tbg tilsier fond på		1 655	
Underdekning Re utgjør pr abonnent			0,082
Avløp	Tønsberg	Re	Sum
Abonnenter	17 897	2 205	20 102
Fond	17 921	-	17 921
Fond pr abonnent	1,001	-	0,89
Re på nivå med Tbg tilsier fond på		2 208	
Underdekning Re utgjør pr abonnent			0,110
Renovasjon	Tønsberg	Re	Sum
Innbyggere	45 360	9 621	54 981
Fond	8 069	-	8 069
Fond pr abonnent	0,178	-	0,15
Re på nivå med Tbg tilsier fond på		1 711	
Underdekning Re utgjør pr innbygger			0,031
Re på nivå med Tbg tilsier fond på		5 575	
Underdekning Re utgjør pr innbygger eller abonnent samlet			0,223

Tabellen viser også hva denne ubalansen i fond utgjør pr abonnent eller innbygger. Beløpet er da

Kr 82 for vann, kr 110 for avløp og kr 31 for renovasjon. Spørsmålet er om et beløp på kr 223,- pr innbygger/abonnent innebærer en subsidiering fra innbyggere i en kommune til en annen. Beløpet kan vurderes å være så lite at det ikke er en vesentlig kryss-subsidiering. Fondene kan dermed vurderes å være tilstrekkelig like.

Den påviste ubalanse i selvkostfondene kan også sees i en større sammenheng ved en kommunesammenslåing. To kommuner bringer med seg et knippe av muligheter og utfordringer som på hvert enkelt område kan være svært ulikt. Kommunene er ulike mhp antall og alder på innbyggere, typografi, sikkert også med eiendeler, fremtidige vedlikeholdsbehov på bygg anlegg og infrastruktur, skatteevne hos innbyggere, gjeldsnivå pr innbygger osv.

En slik totaloversikt ville bli svært komplisert. Kjente ulikheter er bl.a. at skattenivå pr innbygger er høyere i Tønsberg. Gjeld pr innbygger er høyere i Re, men Re har da et moderne helsehus og en moderne ungdomsskole, noe som var begrunnelsen for innføring av eiendomsskatt i 2016.

Et mindre kjent forhold er situasjonen vedr. fremtidige pensjonskostnader. De fleste kommuner har kommende økte pensjonskostnader grunnet store premieavvik i sin balanse. Det gjelder også Tønsberg kommune som pr 2018 har ca 136 mill.kr i fremtidige kostnader. For Re kommune er situasjonen motsatt. Re har bl.a. grunnet et eget

investeringsvalg i pensjonsløsningen i KLP siden 2009, fremtidige inntekter på 9,8 mill.kr vedr. pensjon i sin balanse. Hvis Re skulle hatt samme nivå som Tønsberg pr innbygger, hadde det utgjort fremtidige kostnader på ca 29 mill. kr.

Mindreutgiften utgjør dermed samlet ca 39 mill.kr. Dette beløpet utgjør ca 700 kr per alle innbyggere i ny kommune. (folketall 1.7.18).

Dette er bare eksempler på ulikheter mellom kommunene. Perspektivet nå bør være hvilke muligheter den nye kommunen har samlet sett.

Fylkesmannens muntlige rådgivning i dette spørsmålet er at dette er et politisk spørsmål som avgjøres i den enkelte kommunesammenslåing. Saken er dermed et rent lokalt politisk spørsmål som ikke vil være gjenstand for etterprøving eller kontroll fra stat eller fylkesmann. Kommunene kan derved utøve et slikt skjønn selv og vedta at selvkostfondene har en relativt tilfredsstillende balanse pr 1.1.20.

Saken fremlagt for Vestfold kommunerevisjon somuttaler at informasjon som gis i saken virker godt balansert og tydelig beskriver problematikk rundt selvkostfond. Revisjonen har ingen merknader til innstillingen.

Miljøkonsekvenser

Ingen spesielle

Oppsummering

Kommunene er ulike og bringer med seg ulike utfordringer og muligheter. Fokus fremover bør være å utnytte de samlede ressurser og muligheter til best mulige tjenester for innbyggerne.

De forskjellene som er på de ulike typene av selvkostfond anses å være små pr innbygger og abonnent og ikke representere en kryss- subsidiering mellom innbyggere. I et slikt perspektiv anses selvkostfondene å ha en relativt tilfredsstillende balanse pr 1.1.20.

Dermed ligger det til rette for et samlet nytt gebyrnivå på selvkostområdene for nye Tønsberg kommune.

Videre behandling:

Saken avgjøres av bystyret.

Tønsberg, 25.04.2019

Geir Viksand
rådmann

Jan Ronald Eide
kommunalsjef